

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: A. Nagy György

Cím: Meg kell szüntetni a községi kenyérgyárat

Forrás: Pesti Tőzsde

3n

(Hely)

1925. 12. 24.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

664.6

Hely

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házi nyomda 19'2

Meg kell szüntetni a községi kenyérgyárat

Miért titkolják az ötmilliárdos deficitet — Az adózó polgárok filléreiből nem lehet fentartani a deficités városi üzemeket

Bürczy István Grájának egyik legszebb szociális alkotása volt a Községi Kenyérgyár, amely annak idején azért létesült, hogy egységes típusú, olcsó és ízletes barnakenyérrel lássa el Budapest szegényebb lakosságát és így a kispékeknek, mint a magánkézben lévő kenyérgyáraknak árpolitikáját ellensúlyozhassa és nivellálja. Ez az intézmény hamar népszerűvé is vált, gyárterményeit szerte a városban mindenütt lehetett kapni, mert nemcsak a Községi Élelmiszerüzem bódéiban, hanem a Központi és Általános Tejcsernók fiókjaiban és fűtőházaknál is árulták az akkori idők legmodernebb technikai lehetőségével felszerelt gyár izletes és olcsó készítményét. A Községi Kenyérgyár 15 vagon napi produkció előállítására rendezkedett be és a háború előtt, még inkább azonban a háború alatt kapacitása teljes mértékben kihasználtságát. Az üzem terjedelméhez mérten a főváros nagyarányú szakmunkásgárdát szerződtetett a Községi Kenyérgyárhoz, ahol bognárok, lakatosok és egyéb szakmunkások nagyszámban kaptak alkalmazást, hogy minden szükséges javítást házilag végezhesse el a Községi Kenyérgyár Százados úti telepén. A nélkülözött Budapest élelmiszerért ácsorgó tömegei még élénken emlékeznek arra az örmére, ami eltöltötte a beváltatlan kenyérgyárat szorongató várakozók sorait, mikor megjelent a Községi Kenyérgyár társzeker. Ebben az időben a Községi Kenyérgyárnak könnyebben sikerült

lészhez jutnia, mint a kispékeknek, hiszen a közüzem lisztkiutalását a főváros egész erkölcsi súlyával támogatta és faszorozta. Az tekintetében tudott versenyezni a Kenyérgyár akkor is, mikor a háború megszűnt, de a kötött forgalom fennmaradt. Amde a közönség később egyre inkább a jobb kenyeret kereste, amelyet inkább megtalált a kispékekkel, akik lehetőleg a jobb márkájú lisztet vásárolták.

A döntő csapást a Községi Kenyérgyárra az mérte, hogy a Központi Tejcsernók önálló kenyérgyárat létesített és ezzel egyidejűleg többszáz fiókjával a Községi Kenyérgyár produktumai helyett saját üzemének készítményeit árusította. Ez a körülmény, szakemberek szerint, arra vezetett, hogy

a Községi Kenyérgyár 15 vagonos maximális kapacitása napi 5000 kilóra zsugorodott össze.

Ha most már Budapest napi kenyérszükségletét, 900.000 lelket véve alapul, 45—50 vagonra tesszük, minyárat látjuk, hogy a Községi Kenyérgyár mai produkciója mennyire elenyészően csekély jelentőséggel bír.

Vissza kell azonban még térni arra a fenti megállapításra, amely a közönség széles rétegeibe beleykörezett, hogy a községi kenyér minősége is megromlott. Ennek az okát több körülményben vélük megtalálni. Mindenekelőtt azt állítják, hogy a Községi Kenyérgyár technikai berendezése ma már nem elég

modern és míg alapításakor a legjobban felszerelt sütőüzem volt, addig ma már messze túlszárnyalták az azóta létesült vagy állandóan modernizált, magánkézben lévő budapesti üzemek. Természetesen a felhasználás liszt minősége is döntő tényező, már pedig a Községi Kenyérgyár a budapesti malmok megállapítása szerint egyidőben egyáltalában nem vásárolt a piacon legjobb hírnevű örmendő budapesti malmok örményeiből, hanem kisebb vidéki malmok olcsóbb lisztjét, nemritkán pedig szalmalmok örményeit vette és sütötte fel, továbbá a hatósági lisztellátás megszűnésekor a közönség által át nem vett barna kenyérlisztek jórészt is ez az üzem sütötte fel.

Egyre nagyobb a kenyérgyár deficitje

Ezeket a megállapításokat érintette jelentésében a fővárosi üzemeket felülvizsgáló bizottság is, azonban a Községi Kenyérgyár gazdálkodását pénzügyileg nem tudta megbírálni ez a bizottság, mert

a Községi Kenyérgyár 1922 óta nem készítette el zárszámadását.

Szakkorokban úgy tudják, hogy

a Községi Kenyérgyár deficitje az elmúlt évben több mint 5 milliárd korona volt

és ebben az évben ez a hiány még nagyobb lesz, hi-

szen a Községi Kenyérgyár csak most kezd újabb el-
árusítóhelyekről gondoskodni, bár a Fővárosi Tej-
kereskedelmi Rt. és a Magyar Gazdák Tejüzeme ko-
rántsem kárpótolhatják fiókhálózat tekintetében a Ke-
nyérgyárat a Központi és Általános Tejesarnok áru-
sítóhelyeinek elvesztéseért. Az üzem összezsugorodása
nagy mértékben növeli a deficitet, hiszen ma körül-
belül az a helyzet, hogy minden kenyérgyári szak-
munkásra 5-6 egyéb szakmunkás esik és a 20 péket
foglalkoztató kenyérgyárnak több mint 100 lakatost,
asztalost, bognárt és egyéb üzemi alkalmazottat kell
eltartani, nem is beszélve a hivatalnokok aránylag
magas létszámáról.

Nyilvános versenytárgyalást a kórhá- zak kenyérszükségletének biztosításá- nál

Az objektív szemlélődő előtt nem lehet kétséges,
hogy

a Községi Kenyérgyár ma már nem tölti be
azt a hivatást, amelyért alakult.

Ezt bizonyítja a gyár összezsugorodott termelésének
részletezése is, mely szerint az 5000 kilogram napi pro-
dukciónak több mint a fele fehérkenyér, azután kö-
vetkezik mennyiség tekintetében a félbarna és az egész
produkciónak alig 20 százaléka az a barna kenyér,
amelynek gyártására és olcsó áron való forgalomba-
hozatalára tulajdonképpen alakult a gyár. Ma azon-
ban régen túlhaladott álláspont, hogy a Községi Ke-
nyérgyár szabályozza az árakat, hiszen készítményei
eggyáltalán nem olcsóbbak a kispékek és magán-
kenyérgyárak produktumainál. A Községi Kenyér-
gyár megélhetési alapja — a város által fizetett, tehát
az adózók filléreiből kikerülő deficit mellett — az,
hogy ő szállítja a községi üzemeknek és kórházaknak
a kenyeret, mert még mindig nem sikerült keresztül-
vinni, hogy a fővárosi kórházak és egyéb üzemek nyil-
vános árlejtés útján szerezzék be kenyér- és sütemény-
szükségletüket. Nem tekinthető közérdeknek, hogy a
kórházak és egyéb üzemek esetleg a napiárnál drágáb-
ban vásárolják a legfontosabb élelmezési cikket, külö-
nösen akkor, ha annak minősége sincs szerződésileg
kielégítő módon biztosítva.

Bizottság bírálja felül a kenyérgyár ügyeit

Értesülésünk szerint a közeljövőben ismét napi-
rendre kerül a Községi Kenyérgyár ügye. Ezt előké-

sztendő, néhány nap óta egy bizottság tart vizsgálá-
tot a Kenyérgyárban, sajnos azonban ebbe a bizott-
ságba nem delegáltak gyakorlati szakembert, pedig a
törvényhatósági bizottsági tagok között akadna olyan
is. Az a felszólalás, ami ebben az ügyben el fog hang-
zani, nyilván az adatok egész sorát hozza fel majd a
Községi Kenyérgyár irracionális gazdálkodása ellen.
Anélkül, hogy elébe kívánnánk vágni a fővárosi par-
lament állásfoglalásának,

tisztán közgazdasági szempontból tesszögezzük,
hogy a Községi Kenyérgyár fenntartása egyál-
taldban nem érdeke sem a fogyasztóknak, sem
pedig az adózóknak.

Ez a mai gyár nem tekinthető a főváros még csak
reprezentatív üzemének sem, amellyel eldicsekedhet-
nék a külföld előtt, attól eltekintve, hogy a szegény
Budapest igazán nem fordíthat évenként milliárdokat
egy összezsugorodott és szükségtelen üzem deficitjére.
Ma a verseny az egyes pékek és kenyérgyárak között
olyan éles, hogy a szabadkereskedelem automatikusan
szabályozza az árakat, lehetetlenné teszi a kenyér in-
dokolatlan megdrágítását, különben is ha ilyen jelek
mutakozmának, a kormány és a város mindenkör
meg tudja védeni paragrafusok alapján a fogyasztók
érdekeit,

A. Nagy György.